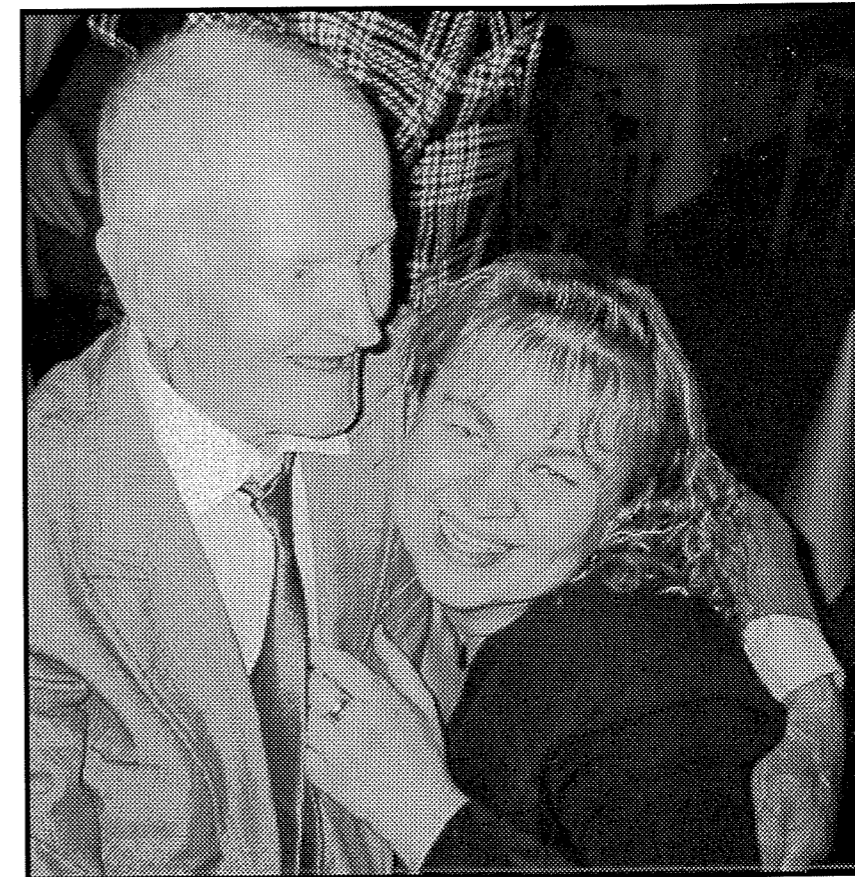
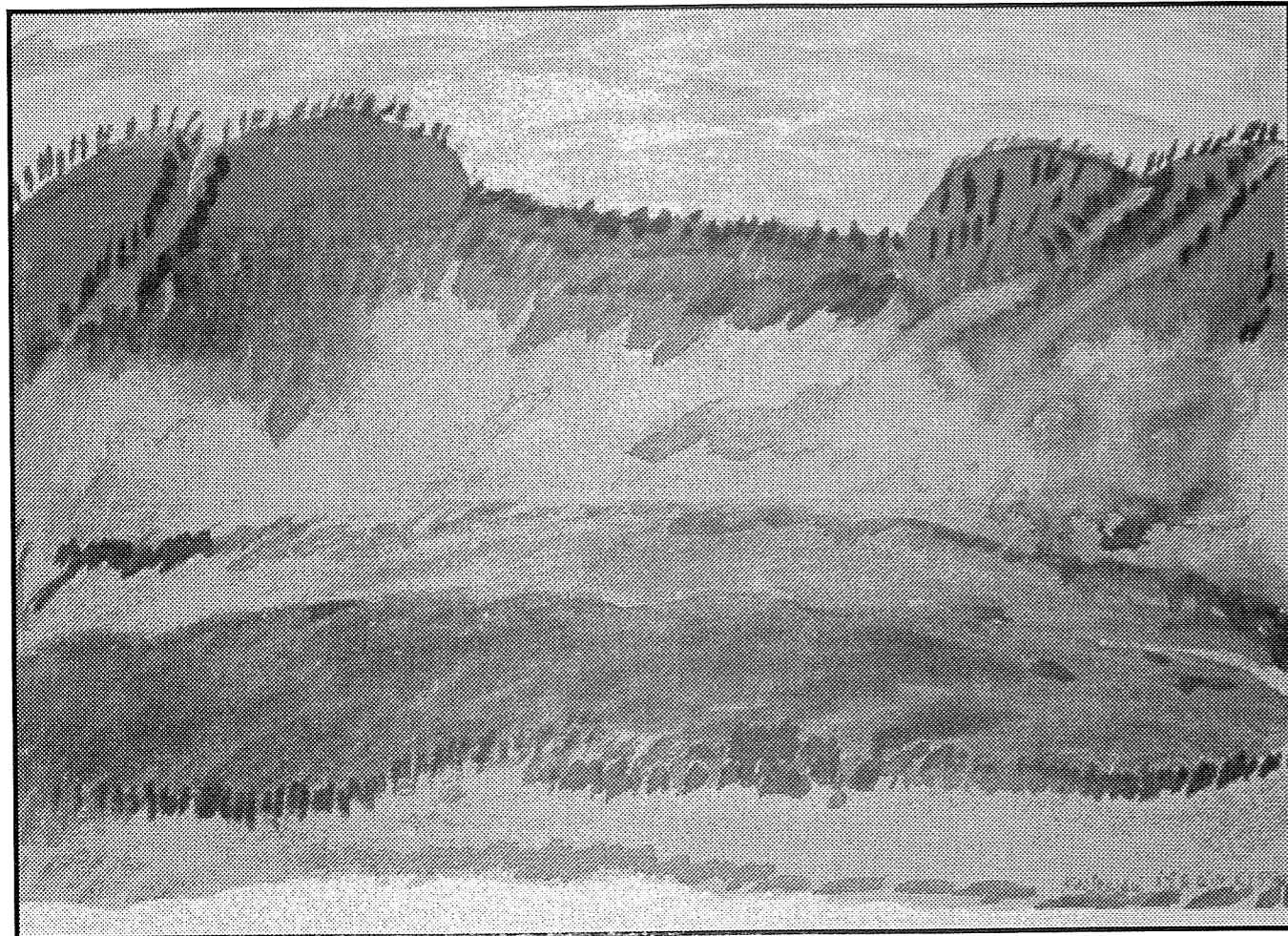

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Toukokuu 5/2000

TUNTOSARVI 26.vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120 Helsinki.
Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Päätoimittaja: Katri Pyykkö **Toimittaja:** Raili Karisaari

Toimitusneuvosto: Heli Huotarinen, Pekka Juusola, Ulla Kungas, Pentti Kähkönen, Riitta Ruissalo, Raili Karisaari (siht), Katri Pyykkö.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ruotsinkielisenä käännöksenä ja sähköpostina.

**Kevätkokouksessa juhlittiin
ja tavattiin tuttuja**

**Kuurosokeat harrastavat
monipuolisesti**

Sisällys

Suuri harrastusnumero	2
Kiitos kevätkokouksesta kaikille osanottajille!	3
Selkeä kevätkokous	4
Vuoden Kulttuurihenkilö Anita Palo	5
Ei anneta periksi!	7
Viisi kysymystä	8
Kuurosokeat voivat tehdä taidetta	9
Käsityöt harrastuksena koko elämän	10
Shakki - myös kuurosokean peli!	11
Harrastuksena jutaaminen	13
Keilaaminen on hieno laji	14
Nuoret tietokoneleirillä	15
Toukokuusta toukokuuhun	17
Tulkkitoiminnan työryhmä toimii	18
Kuurosokeiden kesäpäivät ja kesäkisat	19

Kannen kuva: Antti Jäkälän sy-
leilyssä Anita Palo.

Takakannen kuva: Marja Kor-
tenien maisemavesiväriyö.

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 21.6.
Aineiston on oltava toimituksessa
viimeistään 9.6.

Suuri harrastus- numero

Tuntosarven teema on harrastukset. Lehdessä esitellään taiteen, käsitöiden ja liikunnan harrastajia. Myös shakin pelaamisesta, vaeltamisesta ja keilaamisesta ja nuorten tietokoneharrastuksista kerrotaan. Kalastuksesta on ollut juttua jo aikaisemmin. Kuurosokeilla on varmasti vielä monia muitakin harrastuksia lehdessä esiteltyjen lisäksi.

Kuurosokeiden harrastukset ovat yhtä moninaiset kuin muillakin ihmisillä. Uuden harrastuksen aloittaminen vaatii hiukan rohkeutta, ja järjestön leireillä ja kursseilla voikin kokeilla kaikenlaista turvallisesti.

Kirjoittaminen on yksi kuurosokeiden tärkeimmistä harrastuksista. Ensi numero onkin jälleen kesän lukupaketti. Silloin keskitymme jälleen kuurosokeiden omiin tarinoihin.

Mainoskokeilu on tällä hetkellä vielä jäissä, mutta sitä kehitellään. Mainoksista tuli melko paljon positiivista palautetta.

Katri Pyykkö
tiedottaja ■

Kiitos kevätkokouksesta kaikille osanottajille!

Lappeenrannan kevätkokous on pidetty. Meitä oli paikalla 40 kokousedustajaa ja lisäksi työntekijöitä sekä tulkkeja. Lappeenrannan kaupungin edustaja, toimialajohtaja **Juha Metso**, toivotti meidät tervetulleiksi Lappeenrantaan. Sen jälkeen julkistettiin **Anita Palon** valinta Vuoden kulttuurihenkilöksi 1999.

Varsinaisessa kokouksessa kutsuttiin yhdistyksen kunniajäseneksi lappeenrantalainen **100-vuotias Antti Jäkälä**. Toimintakertomus ja tilinpäätös hyväksyttiin sekä hallitukselle myönnettiin vastuuvapaus vuodelta 1999. Kokous sujui alkuviihävästelyn ja teknisten ongelmien jälkeen nopeasti ja sujuvasti. Puheenjohtajana toimi tehokkaasti **Pekka Juusola** Oulusta. Kokouksen jälkeen lauantai-iltana saatiin nauttia kansantanssiesityksestä sekä Antin onnittelusta. Sitten tanssittiin!

Sunnuntaina keskusteltiin kaksi tuntia monista asioista. Eniten puhutti aluesihteerityö. Johtava aluesihteeriksi **Terhi Pikkujämsä** vastaili kysymyksiin. Hallitus sai hyviä ohjeita tulevaa toimintaa varten.

Mielestäni tunnelma oli leppoisa ja ihmiset näyttivät viihtyvän koko kokouksen ajan.

Ennen kokousta toivotin tässä lehdessä ihmiset tervetulleiksi Lappeenrantaan, vaikkapa pussailemaan. Nyt en valitettavasti pysty sanomaan, kuinka paljon sitä pussailua harrastettiin.. Kuka tietää, voi kertoa.

Tässä Tuntosarvessa kerrotaan eri harrastuksista. Itseäni kiinnostaa erityisesti monipuolinen liikunta. Käyn sauvakävelyllä ja kuntosalilla sekä talvella kävelylenkeillä ja hiihtämässä. Liikunta ja hyvä kunto pitävät mielen virkeänä sekä auttavat myös kehittämään tasapainoa.

Yhdistyksemme tukee monin tavoin harrastustoimintaa. Meillä on kerhoja, kursseja, leirejä ja tapahtumia. Myös avustuksia on mahdollista hakea harrastus- ja vapaa-ajan toimintaan. Toivotankin teille mukavia hetkiä harrastusten parissa!

Seppo Jurvanen
puheenjohtaja ■

Selkeä kevätkokous

Antti ja Anita juhliittiin sekä tavattiin tuttuja

Hilkka Kasurinen

Junamatka yksin kevätkokoukseen Lappeenrantaan jännitti. Kerroin konduktööreille vammastani ja näytin valkoisen keppini. Kerroin tarinan, kun meinasin jäädä väärällä asemalla pois junasta. Edessä istuva nainen kertoi sitten minulle, että Lappeenranta on seuraava. Kiitin, että on ilo, kun lähimmäiset huolehtivat. Huolehtihan se konduktöörikin. Onnellisesti ja turvallisesti siirryin Unton käsikynkässä taksiin.

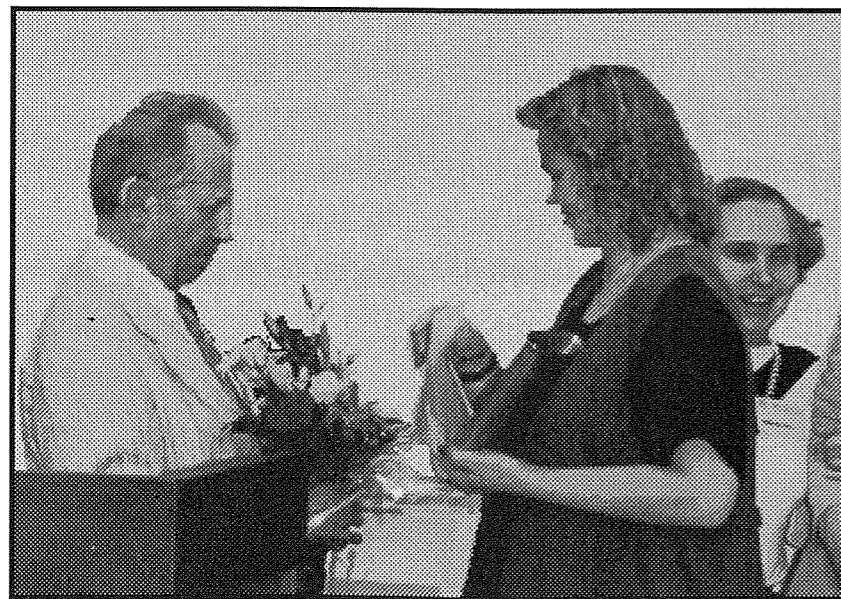
Kokous eteni selkeästi

Kokous oli hyvä ja rauhallinen. Vain muutama esitti asian ja puheensa. Niihin oli tulkin välityksellä hyvä kes-

kittyä. Työjärjestys oli hyvä eikä ruuhkapuheita ollut. Ne vain sekoitavat esille tulevat asiat. Nyt jäi jotakin päähän hautumaankin. Me kilpailimme Raha-automaattiyhdistyksen avustuksista. Siksi on tärkeää tuoda uusia asioita esille. Uusia ideoita voisi saada keskustelupiirissä, jossa pohdittaisiin ja tuotaisiin esille ongelmia.

Hotellissa hyvää ja huonoa

Mutta olipa yllätys kokouspaikalla, kun Hotelli Patrian aula oli niin hämärä. Eteensä siellä ei nähnyt. Se oli pieni, ahdas ja siellä oli vaikea liikkua. Kokouspaikka taas oli iso,

Kuvassa Pentti luovuttaa Anitalle kiertopalkinnon. Taustalla hymyilee Anu. (Kuva: Sanna Niinikoski)

valoisa ja avara. Myös ravintolasali, jossa ateriat olivat, oli avara ja valoisa. Siellä oli tilaa kävellä. Aamiashuone taas oli ongelmallinen. Oli vaikea löytää, missä mitään on, ilman tulkin apua. Siellä oli vaarallisia rappuja ja pienet valotuikut.

Juhlintaa ja tuttuja

Teatteri Törmäyksen **Anita Palo** oli valittu Vuoden Kulttuurihenkilöksi. Paljon onnea taivaltavalle tähtöselle. Anita on samanlainen joka paikan menijä, aktiivinen kaikessa, vilkas ja eläväinen, kuin minä nuorena.

Antti Jäkälän synttärjuhlat vappujuhlien merkeissä oli upeat. 100-vuotta on kunnia ihmiselle. Se on suuri saavutus. Antti on pitkän tien kulkija ja hänellä on vaiherikas elämäнкаari. Antti elää yhä sydämesäni mukavana huumorimiehenä. Nähdään Antti, jos Jumala suo.

Oli hauska tavata muitakin kuurosokeita. Kaikkien kanssa ei valitettavasti ehtinyt keskustella. Kevätkokous voisi olla vaikka kolmipäiväinen. Yksi päivä olisi ryhmäkeskusteluja, mutta ei mitään liian raskasta. Aikaa pitää jäädä toisten tapaamiseen ja kuulumisten vaihtoon.

Takaisin ei tarvinnut körötellä junassa yksin. Juttukavereita oli ja se piristi aina yksinäistä mummelia. ■

Vuoden Kulttuurihenkilö Anita Palo

K.Pyykkö, R.Karisaari

Tänä vuonna valittiin ensimmäisen kerran **Vuoden Kulttuurihenkilö**. Tunnustuksen sai **Anita Palo**. Valinnassa painottui tänä vuonna teatteri, nuorisotoiminta ja viittomakielisyys. Suomen Kuurosokeat ry:n lehtien toimitusneuvosto valitsi kulttuurihenkilön Tuntosarven lukijoiden ehdotuksista. Valinta oli vaikea, sillä kolmea ansioitunutta henkilöä oli ehdotettu.

Teatterin taitaja

Anita osallistui kesäkuussa 1999 Eläköön Espoo! viittomakieliselle kulttuuriviikolle. Sen järjestivät Espoon Viittomakieliset ry. Samalla oli Kuurojen Liiton 21. valtakunnalliset kulttuuripäivät. Anita esiintyi kulttuuriviikolla kuurojen Elävät Kädet ry:n teatteriryhmässä. Anita on ryhmässä mukana nyt toista vuotta ja hän on sen varapuheenjohtaja. Elävät Kädet -ryhmä esitti pantomiimia, pieniä näytelmiä ja sketsejä sekä

lausui runoja ulkoilmaesityksissään. Anita on taitava pantomiimin esittäjä, miimikko. Kuurojen Liiton kulttuurikilpailuissa Anita sai kolme hopeamitalia ja kaksi kunniakirjaa. Hopeamitalit hän sai sketsisarjassa, vapaamuotoisessa esityksessä ja improvisoinnista. Ohjaajansa mielestä Anita on lahjakas improvisoija. Improvisointi tarkoittaa esitystä, jota ei etukäteen valmistella. Se syntyy esittämishetkellä.

Anita on ollut alusta lähtien mukana kuurosokeiden Teatteri Törmäyksen toiminnassa. Hän itse kertoo, että hän on "törmäysläisistä" ainoa, joka on ollut mukana kaikissa harjoituksissa. Muiden törmäysläisten kanssa hän on esiintynyt Suomessa. Hän on edustanut Törmäystä ulkomailla mm. Englannissa, Italiassa, Unkarissa ja Norjassa.

Nuorisotoiminnan perustajia

Anita on toimittanut nuorten Raksutin -lehteä sen perustamisesta lähtien. Raksutin on ilmestynyt jo 10 vuotta. Hän on myös vetänyt kuulonäkövammaisten nuorten kerhoa 10 vuoden ajan. Anita on aktiivinen myös kansainvälisesti. Hän on ollut mukana yhteispohjoismaisilla nuorten leireillä. Leireillä kulttuuri on ollut pääosassa. Anita toivoo, että nuoret tulisivat esiin enemmän ja näyt-

täisivät muille. "Teidän tietonne ja taitonne ovat järjestölle tärkeitä."

Nykyään Anita on yksi järjestömme kuurosokeusasiain tiedottajista. Hän toimii Helsingin Kuurojen yhdistyksen tiedottajana ja kulttuuriasiain hoitajana. Ja onhan Anita ollut järjestömme hallituksen jäsen pitkään.

Kiertopalkinto vuodeksi

Kevätkokouksessa kiertopalkinnon luovuttivat Anitalle toimitusneuvoston puheenjohtaja **Pentti Kähkönen** sekä Vuoden Kirjoittaja 1998 **Anu Mikkola**. Anita oli täysin yllätynyt valinnastaan. Hän on iloinen siitä, että hän sai tunnustuksen. Hän oli erityisesti iloinen, että hänet valittiin kulttuurihenkilöksi samana päivänä kun järjestö juhli **Antti Jäkälän** 100-vuotta. "Hän on minulle kaveri, ihana pappa", kertoo Anita.

Ensi vuonna valitaan Vuoden Kulttuurihenkilö 2000. Seuratkaa, mitä tänä vuonna tapahtuu kulttuurin alueella ja tehkää ehdotuksia lehtien toimitusneuvostolle. Kulttuuria on monenlaista urheilusta lähtien.

Anitalle sylin täydeltä onnea ja menestystä kulttuuriharrastusten parissa. Toivomme, että Anitan esimerkki kannustaa muita nuoria astumaan Anitan jalanjälkiä. Tilaa on! ■

Ei anneta periksi!

Lauri Mäkisen ja Toini Kiurun haastattelut

Katri Pyykkö, Heikki Majava

Liikunta on tärkeää myös kuurosokeille ja kuulonäkövammaisille. Haastattelimme kahta järjestön jäsentä, jotka liikkuvat paljon ja joille liikunta ja urheilu ovat erittäin tärkeitä asioita. Mutta liikuntaa voi harrastaa myös kotona kaikessa rauhassa vaikka voimistelemalla.

Kilpaileminen antaa paljon

Lauri Mäkinen on 48-vuotias kuurosokeiden aktiiviurheilija. Hän harrastaa kilpahiihtoa ja juoksemista. Hänen mielimatkinsa hiihdossa ovat 5 – 15 kilometriä ja juoksussa pidemmät matkat, 1500 – 5000

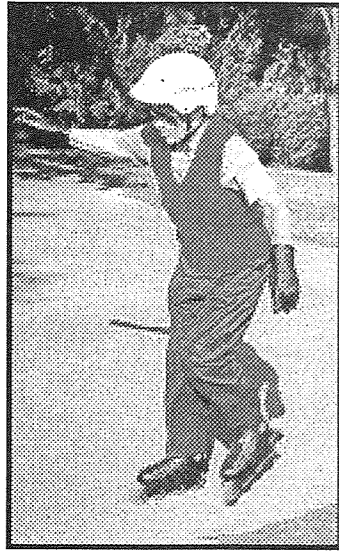
metriä. **Late** harjoittelee lähes joka päivä. Hän juoksee yksin tai hiihtää rullasuksilla ja käy sauvarinteessä.

Late sai viime vuonna Näkövammaisten SM-kilpailuissa pronssia 10 kilometrillä. Hän kävi kaikissa näkövammaisten kilpailuissa. Hän hävisi kolmannen sijan vuoden tuloksissa yhdellä pisteellä. Latelle kilpaileminen antaa hyvän mielen ja olon. Kilpailuissa tapaa myös näkövammaisia kilpakavereita. Heitä onkin paljon. Yleisurheilussa on mukana myös muutamia muita kuulonäkövammaisia.

Näkövammaisten kilpailuihin pääsee mukaan, kun on jonkun NKL:n alajärjestön tai alueyhdistyksen jäsen ja luokiteltu urheilijaksi. Kilpailuluokitukseen tarvitaan lääkärintodistus. Kilpailuluokkia on kaksi: sokeat ja heikkonäköiset. Kansainvälisissä kilpailuissa luokat ovat erikseen. Tietoja kilpailuista saa Airuelehdestä. Kilpailuissa on osanottomaksuja, mutta esimerkiksi jotkut alueyhdistykset maksavat sen.

Late hiihtää liikuntaleirillä Pajulahdessa (kuva: M. Tiittanen)

Toini rulla-
luistimilla.
(Kuva: Toini
Kiurun arkis-
to)

Ei anneta periksi!

Toini Kiuru on 69-vuotisen elämänsä aikana harrastanut aina liikuntaa. Hän pitää kaikista liikuntalajeista. Erityisen tärkeitä ovat uinti ja pyöräily, mutta niin ovat myös kuulan ja kiekon heittokin. Toini on harrastanut keilailua ja hän pelaa ringetteä. Hän on ollut mukana järjestön liikuntaleireillä. Hän on tyytyväinen leireihin, joilla voi kokeilla uusia asioita. Uusinta uuttahan on sauvakävely, joka sopii hyvin kuolonäkövammaisillekin.

Toini sanoo, että yrittää täytyy. Voittoa ei ole tärkeintä. Hänelle liikunta antaa hyvän olon. Sen jälkeen hän on taas reipas. Ihminen, joka ei liiku, lamaantuu ja on surkea. Jokainen voi liikkua voimiensa mukaan. Naistenkin on tärkeää liikkua. Liikunta pitää myös hoikkana, sanoo Toini. "Kun ikää kertyy, alkaa uupua, mutta periksi ei anneta!" ■

Viisi kysymystä

1. Mikä on pirtanauha?
2. Kuinka monta runokokoelmaa Eino Leino julkaisi?
3. Missä pidetään jääkiekon MM-kisat tänä vuonna?
4. Missä on ortodoksisen kirkon Lintulan Luostari?
5. Mikä on oppositio?

Vastaukset:

1. Pirtanauha kudotaan langoista pirralla. Pirta on kangaspuiden esiateena. Ennen nauhoja ommeltiin yhteen suureksi kankaaksi. Nauhoja käytettiin päänauhoina, sukkanauhoina, vöinä sekä jalkineiden siteinä esim. Lapin puvuissa. Nykyään koristeellisille nauhoille voi keksiä mitä erilaisempaa käyttöä.
2. Varsinaisia runokokoelmia Leino julkaisi 27 kappaletta. Hän julkaisi lisäksi näytelmärunoja sekä runoutta kokoelmien ulkopuolella.
3. MM-kisat on nyt Pietarissa.
4. Lintulan Luostari lähti evakkoon Kivennavan Lintulasta lokakuussa 1939. Evakkovaiheiden jälkeen uusi luostari perustettiin Heinäveden Palokkiin vuonna 1946.
5. Sana oppositio tarkoittaa vastustusta, vastarintaa. Oppositiolla tarkoitetaan ryhmää, joka on vastustaa vallassa olevaa suuntaa. Oppositiopuolue on puolue, joka ei ole maan hallituksessa. ■

Kuurosokeat voivat tehdä taidetta

Marja Korteniemen haastattelu

Jorma Säynäjäkangas, Katri Pyykkö

Marja Korteniemi aloitti taideharrastuksensa kuurosokeiden taidekurssilla Torniossa 1995. Hän sai kurssilla kipinän ja innostui maalaamisesta. Ihmiset puhuivat, etteivät kuurosokeat voi tehdä taidetta ja näin hänkin luuli. Mutta hän oli väärässä, eihän se ole ollenkaan niin!

Marja piirtää, mutta hän pitää vielä enemmän maalaamisesta. Hän miettii ensiksi Levi-tunturin tai jonkun muun maiseman tai paikan. Sitten hän piirtää maiseman ja maalaa sen valmiiksi. Seuraavana päivänä huomaa, kuinka värit ovat vahvistuneet.

Marja tekee myös käsitöitä ilman mallia, esimerkiksi tyynynpäällisiä. Hän tekee myös Lapinvaatteita nukkeille. Hän katsoo Lapin pukuja ja ottaa niistä mallia ja kutoo nukkenvaatteet. Marjan sisko Lilja tekee taitavasti Lapin käsitöitä. Niistä Marja ottaa mallia. Hän on myös suunnitellut kuvioita myös itse.

Marja saa taiteen tekemisestä paljon tyydytystä. Hän on kotona pal-

jon yksin ja hänellä on aikaa tehdä. Maalaaminen tuntuu mukavalta. Maalatessaan Marja on iloinen ja hänellä on hyvä olo.

Kun hän oli ollut Kittilän kansalaisopistossa taidekurssilla, hän mietiskeli, mitä tekisi. Sitten syntyikin kansallinen maisemamaalauksia.

Suomen Kuurosokeat ry on järjestänyt taidekurssin täällä Kalottialueella joka vuosi. Marja kertoo, että hän on ollut kaksi kertaa kurssilla Torniossa, kerran Ruotsissa, kerran Pokassa ja kerran Inarissa. Kurseilla on valmistettu noitarumpuja ja seitoja. Tänä vuonna kurssia ei valitettavasti ole, mutta lohdutukseksi Lapin kiertävä kerho järjestää jäsenilleen taiteen tekemistä. Järjestön aluesihteerin kotikylässä Kemijärven Luusuassa tehdään yhteinen taide-teos nimeltä "Karhotin". Se tehdään Kemijärven vedestä löydetyistä puunkannoista ja risuista. Tapamisessa myös muotoillaan ja maalataan materiaalia, joka on löydetty luonnosta. ■

Käsityöt harrastuksena koko elämän

liris Alkion haastattelu

Katri Pyykkö

Turkulainen liris Alkio on harrastanut käsitöitä koko 67-vuotisen elämänsä ajan. liris oli pitkään myös Turun kerhon vetäjä, mutta nyt kuulo ja näkö ovat edelleen huonontuneet niin, että käsityöt ja ulkoilu ovat ainoat harrastusmahdollisuudet.

liris aloitti jo lapsuudessa käsityöharrastuksen. Hän opetteli ensin itse ja sitten koulussa alkoi opetus. Nuori tyttö, jolla oli 10 käsitöistä koulussa, suunnitteli käsityöseminaariin menoa, mutta todellisuus vei tie-naamaan leipärahaa liikealalle. Näkövamma takia hän jäi eläkkeelle 60 – 70 –luvun vaihteessa. Ammattia käsitöistä ei tullut, mutta rakas ja tärkeä harrastus se on yhä.

liris tuntee vanhastaan värit ja niiden nimet. Sen perusteella hän nykyään valitsee värit. Kun vain löytää henkilön, joka tietää värien nimet, langat on helppo valita.

liris on tehnyt monenlaisia käsitöitä. Hän on tehnyt kanavatauluja, joissa saman värin sävyjä on ollut

seitsemänkin erilaista. Vuonna 1975 hän ei enää pystynyt erottamaan värejä riittävän hyvin. Hän alkoi tehdä 7 millin ristipistoja ja timanttipistoja. Hänellä on esimerkiksi ristipistoilla tehty pyöreä matto, jonka halkaisija on 2,6 metriä. Vuoden 1973 käsityönäyttelyssä hänen timanttipistoin tehty seinävaatteensa oli ainoa ompelutyö.

Neuleita liris on tehnyt koko ikänsä. liris on tehnyt neulepukuja, jakkupukuja, puolihameita, villatakkeja, revontulipuseroita. Hänen näkönsä on huonontunut entisestään ja hän on siirtynyt tekemään muistikuvien perustella syntyviä käsitöitä kuten lapasia ja sukkaa, puseroita, villatakkeja ja myssyjä.

liris valittelee sitä, että näkö alkaa olla niin huono, että tippuneiden silmukoiden löytäminen on työlästä. Silti hän tekee käsitöitä edelleen. Ilman käsitöitä lirkksen aika tulisi pitkäksi. Hän kertoo, että joskus on vaikea keksiä sitä, kenelle tekisi ja mitä. lirkksen työt kun kestävät. Toi-

lirkksen päällä itse kudottu lyhythihainen pusero. (Kuva: arkisto)

saalta pelkkä kutominen väsyttää, kun on yksin, toisaalta kutominen auttaa jaksamaan.

liris kertoo, että hän harrastaisi ulkoilua mielellään enemmän. Hänellä onkin pari ystävää, joista toinen käy joka päivä hänen luonaan. Mutta aika käy pitkäksi.

liris toivoisi, että olisi enemmän tukihenkilöitä, jotka omasta halustaan tukevat kuurosokeita. Väkisin auttamisen aistii ja siitä tulee ahdistunut olo, sanoo liris. liris haluaisi ulkoilla myös päiväsaikaan ja käydä samalla asioimassa vaikkapa ostoskeskuksissa lankoja ostamassa. Kiireestä liris ei enää pidä, vaikka ennen hän saattoi tehdä kolmeakin työtä yhtäaikaan. Kun ei näe, ei kuule, rauhallisuus on ehdotonta. ■

Shakki - myös kuurosokean peli!

Raimo Korpela

Shakkia pidetään eräänä vaikeimmista ja mielenkiintoisimmista peleistä. Sitä pelaavia pidetään älykkäinä. Pelin tekee vaikeaksi siirtomahdollisuuksien lukematon määrä.

Kuurosokeat ovat Suomessa pelanneet säännöllisesti shakkia kymmenisen vuotta. Toki sitä ovat jotkut harrastaneet jo vuosikymmeniä. Kuurosokeiden Toimintakeskuksen asukkaat aikoinaan aloittivat säännölliset pelit. Pian mukaan tuli myös pelaajia Hämeenlinnasta ja Helsingin seudulta. Shakkikerhon täyttää ensi vuoden alussa 10 vuotta.

Shakki on mielestäni eräs parhaiten kuurosokealla sopivista peleistä. Pelatessa käytetään näkövammaisten pelilautaa, joten nappuloiden tunnusteleminen ja tunnistaminen on helppoa.

Säännöllisesti shakkia Suomessa on pelannut kymmenkunta kuuro-

sokeaa. Henkilöt ovat hieman vaihtuneet, mutta määrä on pysynyt taiseisena. Alusta saakka mukana olleita ovat mm. **Oiva Maksimainen** ja **Kari Hyötylä**. He ovat innokkaita shakin pelaajia edelleen.

Kuurosokeat ovat pelanneet shakkia myös pohjoismaisella tasolla kohta kymmenen vuotta. Myös yhdet Euroopan mestaruuskilpailut on pidetty. Pohjoismaisista kilpakumpaneista parhaita ovat olleet tanskalaiset, heistä varsinkin **Carsten Thorup** ja **Börje Clausen**. Paras suomalaissaavutus pohjoismaisella tasolla on **Riku Virtasen** mestaruus vuonna -98. **Tarmo Laht** ja **Raimo Korpela** ovat päässeet hopealle.

Mikä shakissa viehättää?

Vaikka kuurosokeille shakin peluu on myös kavereiden tapaamista- pahtuma, on pelissä oma viehätys. Se houkuttelee aina vaan mukaan. Ehkäpä pelin moninaiset siirtomahdollisuudet ja yllättävät käännteet saavat ihmiset innostumaan.

Shakissa ei pidä koskaan luopua toivosta, vaikka peli näyttää häviötyltä. Äkkiä voi tapahtua yllättävä käänne. Juuri nuo käännteet kutkuttavat mieltä ja koettelevat joskus hermojakin.

Pelikaikana käytetään yleensä kahta tai puoltatoista tuntia kummallekin pelaajalle. Peli voi siis tiukassa tilanteessa venyä jopa neljän tunnin mittaiseksi. Siinä saattaa aivojen lisäksi turtua myös istumalihakset. Tosin liikkumisen pelin aikana on sallittua.

Useimmat kuurosokeat käyttävät kilpailussa tulkkia. Näin yhdessä pelipöydässä istuu 4 ihmistä.

Mielestäni mielenkiintoisin ja tiukin kamppailu oli Onnelassa vuonna 1996. Suomessa oli pohjoismaiset mestaruuskilpailut. Kaikilla kolmella ensimmäisellä oli sama pistemäärä eli neljä pistettä. Voitot näiden kolmen kesken olivat menneet ristiin. Vertailupisteet ratkaisivat mitalien saajien järjestyksen. Tuolloin moninkertainen pohjoismaiden mestari Carsten jäi kolmanneksi ja Börje voitti, minä olin kakkonen. Tuolloin voitin tähän mennessä ainoan kerran Carstenin. Yksi tasapeli on vuodelta -95.

Shakin tulevaisuus kuurosokeiden pelinä Suomessa näyttää melko hyvältä. Monet pitkään mukana olleet pelaavat edelleen. Samoin mukaan on tullut nuoria pelaajia kuten Riku Virtanen ja nykyinen shakkikerhon puheenjohtaja **Iikka Harju**. Kuurosokeita naisia on mukana ollut vain muutaman kerran. Heidän mukaan tuloaan toivomme lämpimästi. ■

Harrastuksena jutaaminen, luonnossa liikkuminen ja luonnosta nauttiminen

Aatos Ahonen

Jutaaminen on luonnossa liikkumista. Kesällä 1999 perustettiin luonnossa liikkumisesta innostuneiden kuurosokeiden keskuudessa vaelluskerho Jutaajat. Kerhon nimeä mietittiin pitkään. Jutaajat valittiin nimeksi, koska Pohjois- ja Itä-Suomessa käytetään paljon sanaa "jutata". Vapaasti suomennettuna se tarkoittaa sitä, että lähdetään menemään eteenpäin.

Luonnossa liikkumista ja nauttimista

Jutaaminen on luonnossa liikkumista ja luonnosta nauttimista. Se on oivallinen tapa kohentaa kuntoa ja luonnon tuntemusta. Meillä Suomessa on moni-ilmeinen luonto. Se ja vuodenajat antavat ulkoiluharrastukseen oman mausteensa: talven pakkasesta kesän helteeseen ja kevään lasinkirkkaista ilmoista syksyn räntäsateeseen. Voiko olla suurempaa onnea kuin se, että hikipuut tunturilla päälle ja eteenpäin rävähtää mahtavat maisemat ja viileä tuuli pyyhkii hien otsaltasi.

Jutaamisen välineet

Luonnossa liikkuesssa tärkeimmät varusteet ovat ehdottomasti jalkineet. Kengissä on oltava vankka pohja, joka ei lipsu ja sen on tuettava nilkkaa. Lisäksi jalkineen on kestettävä kosteutta jonkin verran.

Asianmukainen pukeutuminen on myös tarpeellista. Tarvitaan riittävästi vaatteita, ettei tule vilu. Niitä ei saa olla liikaa, jotta liikkuminen on mukavaa. Sauvakävelijän sauvat ovat erinomainen apu myös luonnossa liikkuesssa varsinkin, jos on tasapainohäiriöitä. Reppu on hyvä olla. Siinä eväät ja varavaatteet kulkevat mukavasti mukana.

Jos haluaa viettää luonnossa pitemmän ajan kuin päivälänkin verran, niin varustelista kasvaa huomattavasti. Jalkineiden, vaatetuksen ja lisäksi tarvitset, rinkan, teltan ja makuupussin. Lisäksi tarvitset makuualustan, jonka päälle on hyvä levittää makuupussi. Se eristää myös kosteuden ja kylmyyden. Mukaan tarvitset vielä tulitikkuja, puukon,

ruokaa, ensiaputarvikkeita, kompassin sekä kartan ja varavaatteita. Myös keitin ja keittoastiat on oltava mukana. Keitin sen takia, jos on metsäpalovaroitusta. Metsäpalovaroituksen aikana ei saa sytyttää nuotiota. Kaupoissa on paljon tarjolla erilaisia retkeilytarvikkeita. Myyjät opastavat mielellään valitsemaan itselle sopivat tuotteet. Ja kun kerran on ollut vaelluksella, ei sieltä voi enää pois olla.

Vaelluskerhon toiminta

Loppukeväästä tai alkukesästä on suunnitteilla harjoitusvaellus Seitsemisen kansallispuistoon Hämeessä. Vaelluskerho Jutaajat järjestää kerhon varsinaisen avausvaelluksen elokuussa. Se on Muonion Jokijärvellä. Muoniossa teemme vaelluksia vuokratulta kämpältä lähiluontoon ja samalla opettelemme lukemaan karttaa ja käyttämään kompassia.

Jos olet kiinnostunut kerhostamme, niin vastaan mielelläni kysymyksiin sähköpostitse tai puhelimitse.

Jutaajien puheenjohtajan yhteystiedot: **Aatos Ahonen**

Kuusirinteentie 2 B 15, 96100 Rovaniemi

matkapuhelin 040 704 6287

sähköposti fd

Aatos Ahonen 60/115 ■

Keilaaminen on hieno laji

Martti Avilan haastattelu

Katri Pyykkö

Martti Avila pitää keilailua harrastuksena, joka sopii ihan kaikille. Laji ei tunne ikä eikä muitakaan rajoituksia. Vuonna 1973 yleisen sarjan suomenmestaruuden vei nimiinsä 58-vuotias Matti Nieminen ja muutamaa vuotta myöhemmin saman kilpailun voittaja oli 16-vuotias Sami Luoto. Tämä kertookin jo paljon lajin luonteesta. Keilailu sopii erinomaisesti myös naisille. He kilpailevat miesten kanssa tasavertaisesti samoissa kilpailuissa.

Keilailu sopii myös hyvin kuurosokeille ja näkövammaisille. Varsinkin näkövammaisten keskuudessa keilailu on saavuttanut suuren suosion. Näkövammaiset ottavat mittaa toisistaan keila-cup kilpailuissa. Näitä on kaikkiaan 9. Ne kestävä syyskuusta toukokuuhun ja kilpailut järjestetään joka kerralla eri paikkakunnalla. Näihin kilpailuihin tulee aina mukaan noin 60 kilpailijaa. Lisäksi näkövammaiset kilpailevat myös kansainvälisissä kilpailuissa. Kuurosokeita ei ole ollut ak-

tiivisesti mukana kuin Martti. Hän toivoo, että kuurosokeatkin innostuisivat keilailusta enemmän.

Martti kertoo, että keilailussa heittää noin 7 kg painoinen pallo keilaradalle. Pallon tarkoitus on kaataa noin 20 metrin päässä olevassa patterissa sijaitsevat 10 keilaa. Jos heti ensimmäisellä heitolla kaikki keilat kaatuu, on kyseessä kaato. Jos patteriin kuitenkin jää keiloja pystyyn, voi heittää vielä toisenkin kerran. Jos nyt onnistuu kaatamaan loputkin keilat, on kyseessä paikko. Martti kertoo, että keilailun aloittajan ei tarvitse ostaa omia välineitä ainakaan heti. Välineet löytyvät keilahalleilta. Jos haluaa hankkia omat välineet, niin niitä voi myös ostaa keilahalleilta.

Syyskuussa Suomen Kuurosokeat järjestää kolme päivää kestävä keilaleirin. Tarkoitus on perehtyä keilailun hienouksiin ja saada kuurosokeatkin innostumaan sen harrastamisesta.

Leirille mahtuu noin 8 kurssilaista, joten jos olet kiinnostunut keilailusta lähde ihmeessä mukaan hankimaan hyvät taidot keilailua varten. Keilailu onnistuu myös hyvin täysin sokeiltakin. Heitä varten on saatavana apuvälineitä, jotka auttavat paremmin ottamaan oikean suunnan keilaradalla. ■

Nuoret tietokoneleirillä

Katri Pyykkö

Kuulonäkövammaisten Kuntoutumiskeskuksesta oli **Multimedialeiri** nuorille. **Multimedia**lla tarkoitetaan tietokoneella esitettyä äänen, kuvan, liikkuvan kuvan (animaation), videon, tekstin yhdistelmää. Leirillä oli kymmenen osanottajaa: kolme tyttöä ja seitsemän poikaa. Heitä oli 13 vuotiaista 20 vuotiaisiin.

Kymmenen tietokonetta oli asennettuna verkkoon, joka oli rakennettu leiriä varten. Leiriläisillä oli käytössään jokaisella tietokone. Neljäs tietokoneessa on pelejä. Loput kuusi tarkoitettiin internet-käyttöön.

Jyväskyläläiset yritykset tukivat leirin järjestämistä. Tietokoneet oli saatu leiriläisten käyttöön **Campus Data** -tietokoneliikkeestä. **Kuulopiiristä** oli saatu käyttöön induktio, joka liitetään tietokoneeseen. **PäijänneBitti** -yrityksestä on saatu käyttöön verkko, jolla tietokoneet yhdistettiin toisiinsa.

Leirillä käytiin läpi, mikä internetin

toimintaperiaate on. Soneran edustaja kertoi leiriläisille Soneran internet-palveluista. Leirillä tarkasteltiin internet-sivujen toimintaperiaatetta ja kurssilaisten itse kouluissaan tekemiä sivuja. Myös wap-puhelinten toimintaa opeteltiin.

Leirillä käsiteltiin järjestöasioita käsiteltiin nuorten näkökulmasta. Nuoret saivat miettiä sitä, mitä he itse haluaisivat tehdä. Erilaisia ajatuksia tuli esiin kuten nuorten yhteiset ulkomaanmatkat, yhteiset liikunnalliset leirit, yhdessä tietokoneisiin tutustuminen ja teatterin harrastaminen. Leirillä puhuttiin myös nuorten kerhon toiminnasta ja nuorten mahdollisuuksista osallistua kerhon toimintaan. Myös nuorten kansainvälinen toiminta herätti ajatuksia.

Leiriläisiä

Joensuulainen **Anu** on 9. luokkalainen. Hän on huonokuuloinen. Anu kertoo, että hän sai kannettavan tietokoneen ihan äskettäin. Hänellä oli toinen kone aikaisemmin. Anu käyttää paljon sähköpostia. Hän kirjoittaa kouluun liittyviä asioita tietokoneella esimerkiksi esitelmiä. Anu sai tukea Kelalta koneen hankkimiseen. Anu kertoo, että leirillä käytettiin internetiä ja etsittiin kuurosokeuteen liittyviä asioita. Anu on ollut aikaisemminkin tietokoneleirillä Tampe-

reella, mutta hän pitää siitä, että nuoret voivat olla keskenään.

Kärsämäkeläinen **Jani** on 16-vuotias. Hän kertoo, että hänellä on huono tietokone. Se ei ole kovin tehokas. Sillä voi vain pelata ja käsitellä tekstiä. Hänellä ei ole sähköpostia käytössä. Hän on itse hankkinut koneen viisi vuotta sitten. Hänellä on sekä dos- että windows-käyttöjärjestelmät. Leirillä olevat asiat ovat tuttuja Janille. He pelaavat leirillä esimerkiksi roolipelejä.

16-vuotias **Ari** on Kärsämäeltä. Hän opiskelee Oulussa kuulovammaisten koulussa. Arilla on kannettava tietokone. Ari tekee asennusohjelmia sekä opettaa vanhemmille ja muille asioita. Hän sai tukea tietokoneen hankkimiseen Kelasta. Hänen koneensa on hyvä ja toimiva. Hän sai sen kaksi vuotta sitten mikrotukihenkilö Rauno Jäntin avustuksella. Ari kertoo, että ensimmäisen tietokoneensa hän sai aikoinaan koulun asuntolaan Oulussa. Hän meni huoneeseensa ja siellä oli kauhean suuri laatikko. Hän alkoi purkaa laatikkoa, kokosi koneen ja kaikki toimi hyvin. Ari käyttää internetiä, myös ulkomaisia sivuja.

Leiriläiset kiittelivät lainakoneiden tehokkuutta. He epäilivät, että illalla valvotaan myöhään ja pelataan. ■

Toukokuusta toukokuuhun

Ritvan taide esillä Helsingissä

Katri Pyykkö

Taiteilija **Ritva Soinisen** näyttely ”**Toukokuusta toukokuuhun**” avattiin pääsiäisen jälkeen Galleria Toukokuussa, Helsingissä. Näyttely päättyi 7.5. Pieni galleria yllätti. Alakerrassa oli vielä tilaa ja seinät olivat täynnä Ritvan töitä, niin uusia kuin vanhoja.

Uusista töistä miellytti erityisesti pastelliväriyö **Vedenpaisumus** tältä vuodelta. Teoksessa vesi on massiivista ja harmaata. Mutta harmaan seassa on pieniä jäämiä auringosta, hiukan punervaa, joka kertoo, että vedenpaisumuksen jälkeen on jotain odotettavissa. Onko aurinko nousemassa vai laskemassa, sen voi päättää katsoja itse. Aikaisemmin Ritva on kuvannut vettä öljyväreillä **Myrsky**-töissään. Ritvan mukaan Myrsky-työt kertovat hänen omasta tunnemaailmastaan.

Mukana näyttelyssä oli runsaasti kukka-asetelmia ja ihmishahmoja. Kukka-asetelmissa värit loistivat runsaina. Pastellivärit sopivat hyvin niihin. Huomiota kiinnitti myös mm. **Ilmahälytys**-taulu, jossa ihmishah-

Inkeri Kauppinen ja Ritva keskustelevat tulkin avulla. (Kuva: K.Pyykkö)
mot matkaavat arkoina metsässä.

Ritva Soinisen tauluja on esillä monilla paikkakunnilla. Valkealassa, Ritvan kotipaikkakunnalla, oli näyttely, nyt Helsingissä ja kesäkuussa Outokummussa. Ritva toivottaa myös tervetulleeksi omaan Nuketalon galleriaansa Valkealaan. Siellä ovat jo monet vierailleetkin.

Maalaamisen lisäksi Ritva kirjoittaa. Hänen mieltään lämmittää juuri nyt se, että runonsa **Kaunein muistosi** on löytänyt säveltäjän. Sakari Ollila löysi runon aikoinaan Kelan lehdesä ja sävelsi sanoihin musiikin. ■

Tulkkitoiminnan työryhmä toimii

Tuula Hartikainen

Tänä vuonna Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenenä tulkkitoiminnan yhteistyöryhmässä ovat **Pauli Kelder** ja **Tuula Hartikainen** sekä varajäsenenä **Eija Halonen**. Maaliskuun Tuntosarvessa mainittiin **Ulla Kungas**, joka onkin ollut aikaisemmin työryhmässä mukana.

Uuteen tulkkiluetteluun on ilmoittautunut 354 henkilöä. Heistä 281 tulkkaa kuurosokeille ja 290 opastaa heitä. Lomakkeen opastamiskohta ei siis ole karsinut tulkkeja kuurosokeilta. Tulkki voi kuulua tulkkiluetteluun **70-vuotiaaksi** asti, jos hän ottaa tulkkaustöitä vastaan.

Stakesin tulkkitutkimus valmistuu melko pian. Se kiinnostaa varmasti monia, koska olemme siihen itsekin vastanneet. Ennakkotietona voin kertoa, että tutkimustulosten perusteella tulkkipalvelu ei ole kunnossa.

DIAK:issa alkaa tulevana syksynä tulkkien 40 opintoviikon muuntokoulutus. Täydennyskoulutuksen tavoitteena on tulkkien ammattitaidon ajantasaistaminen. Muuntokoulutuksen avulla tulkki saa suoritettua ammattikorkeakoulututkinnon.

HUMAK:ssa vastaava koulutus on jo alkanut.

Kokouksessa keskusteltiin myös siitä, kuka on tulkin työnantaja - kunta vai palvelun käyttäjä. Eläkevaikutuskeskus on perinyt pakollisia työnantajamaksuja tulkkipalvelun käyttäjältä, silloin kun kunta ei ole suorittanut kyseisiä maksuja. Lasku on vietävä kuntaan! Sitä ei pidä maksaa itse. Tulkkien toivotaan seuraavan palkkalaskelmasta työnantajien maksusuorituksia. Sosiaali- ja terveysministeriön pitäisi antaa kunnille ohjeet tulkkien palkkauksesta, jotta käytännöt ovat samat.

Tulkkien ammattisäännöstöä uusi-taan. Samalla pohditaan tulkkien ammattietiikkaa. Hyvät lukijat! Toivon Teiltä mielipiteitä tulkkien ammattisäännöstyön ja käyttäjien ohjeisiin liittyvissä asioissa. Tulkin käyttäjän oppaasta löytyy sivuilta 37 ja 39 tähän aiheeseen liittyvää tekstiä. Toivon vastauksia kotiosoitteeseen tai sähköpostin kautta 5.6. mennessä. Yhteistyöterveisin Tuula Hartikainen, Kalastajankatu 19, 78210 Varkaus. ■

Kuurosokeiden kesäpäivät 11.-16.7. ja kesäkisat 14.-16.7.

Kisakallion urheiluopisto, Lohja.

Leirille ja/tai kesäkisoihin voivat osallistua kaiken ikäiset kuurosokeat ja heidän perheensä.

Kesäpäivät on perinteinen kuurosokeiden leiri. Leiri alkaa tiistaina 11.7. iltapäivällä. Se päättyy sunnuntaina 16.7. kello 12. Kesäpäivien ohjelmassa on liikuntaa, lepoa ja virkistystä sopivassa suhteessa ja kunkin halujen mukaan sekä kesäkisat. Leirin aikana tutustutaan johonkin alueen nähtävyyteen.

Viikonloppuna järjestetään kesäkisat, johon osallistuvat myös leiriläiset. Leikimielisiin urheilukilpailuihin voi ilmoittautua myös erikseen. Pelkkiin Kesäkisoihin saavutaan perjantaina 14.7. iltapäivällä. Luvassa on lajeja kaikkien makuun. Päivän päättää iloinen päättäjäjuhla palkintojen jakoineen. Kesäkisat päättyvät sunnuntaina 16.7. klo 12.

Kesäpäivien ja kesäkisojen vetäjinä ovat **Anita Palo** ja **Jaana Rantalainen**. Viittomakielinen Anita on ollut monilla leireillä vetäjänä. Leirin toinen vetäjä Jaana on koulutukseltaan liikunnanohjaaja ja viittomakielen tulkki.

Kisakallion urheiluopisto on rauhallisella paikalla järven rannalla Lohjalla. Majoitus on kahdenhengen huoneissa rivitaloissa. Urheiluopistolla on moni-

puoliset mahdollisuudet liikuntaan. Järven rannalla on uimaranta, rantasauna ja illanviettopaikka. Lohja on 50 kilometrin päässä Helsingistä länteen. Leirille järjestetään yhteiskuljetukset Helsingistä.

Leirille ilmoittautuminen on sitova. Oma tulkki tai opas mukaan. Lastenhoito järjestetään tarvittaessa. Jos leirille tulo peruuntuu ilman pätevää syytä, pitää osallistumismaksu maksaa osittain tai kokonaan. Pätevä syy on esimerkiksi oma tai perheenjäsenen sairastuminen. Tällöin tarvitaan lääkärintodistus. Myös ongelmat tulkin saamisessa tai tulkin peruuntuminen on pätevä syy.

Osallistumismaksu kesäpäiville ajalle 11.-16.7. on 500 mk. Osallistumismaksu perheeltä (2 aikuista ja enintään 2 alle 17-vuotiasta lasta) on 1000 mk. Tulkin täysihoito maksaa 1485 mk.

Osallistumismaksu viikonloppun kesäkisoihin ajalle 14.-16.7. on 250 mk. Osallistumismaksu perheeltä (2 aikuista ja enintään 2 alle 17-vuotiasta lasta) on 500 mk. Tulkin täysihoito maksaa 600 mk.

Ilmoittautumiset 26.5.2000 mennessä Heikki Majavalle, Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28 A, 00120 Helsinki, 09-5495 3513, tp. 09-5495 3526, fax 09-5495 3517 . ■